

NASILJE NAD DECOM VAN ŠKOLE, KOJE SE U ŠKOLI PREPOZNAJE

Nažalost, nasilje vezano za školu nije jedino sa kojim se susreću zaposleni u njoj. Oni su u prilici da čuju priču deteta koja ukazuje na porodično nasilje ili nasilje koje se dogodilo na nekom trećem mestu – van škole i porodice. Katkad neki signali upućuju na sumnju da je dete, možda, zlostavljano. Nastavnik/ nastavnica je pred veoma delikatnim zadatkom: prvo, da bude siguran/sigurna u pogledu prepoznavanja indikatora nasilja nad detetom, a potom, oko preduzimanju koraka u cilju pomoći detetu. U nekim slučajevima, posebno kada se radi o fizičkom nasilju, to i nije tako komplikovano. Ukoliko se, na primer, dogodi da dete duži vremenski period ne pohađa školu bez objašnjenja, onda se, pored ostalog, može posumnjati i na zanemarivanje. Mnogi problemi u učenju ili ponašanju s kojima se nastavnici/ nastavnice susreću mogu se dovesti u vezu sa zlostavljanjem ili zanemarivanjem deteta i treba ih prepoznati.

Da bismo olakšali razumevanje pojave zloupotrebe (zlostavljanje i zanemarivanje) dece, navodimo nekoliko definicija koje sa različitih aspekata osvetljavaju ovu pojavu:

- * „Zloupotreba dece obuhvata sve delatnosti čoveka (činjenje ili nečinjenje) ili okolnosti koje je stvorio i/ili koje čovek toleriše, a koje koče i onemogućavaju razvoj urođenih potencijala deteta“ .

Kao ilustracija ove definicije mogu se navesti mnogi primeri: da roditelji ne vode dovoljno računa o obrazovanju deteta, o njegovim zdravstvenim potrebama, pa dete, na primer, nije vakcinisano ili nema pomagala koja su mu potrebna itd.

- * „Izostanak aktivnosti (propust, nečinjenje) ili vršenje aktivnosti (roditelji, staratelji) koje se procenjuju kao neprikladne ili štetne za dijete, shodno postojećim društvenim vrednostima i znanju stručnjaka“

Primeri koji se odnose na ovu definiciju: davanje lekova na svoju ruku, lečenje kod nadržilekara, upućivanje deteta na rad koji nije primjeren njegovom uzrastu i društvenim vrijednostima, neobezbjeđivanje knjiga i školskog pribora itd.

- * „Zloupotrebu djece sačinjava sve ono što pojedinci, institucije ili čine ili ne čine, a što direktno ili indirektno škodi deci ili oštećuje njihove izgleda na bezbedan i zdrav razvoj ka odraslom dobu.“

Primeri koji potkrepljuju ovu definiciju ima u različitim oblastima. U medijskom izveštavanju o detetu koje je pretrpelo zlostavljanje ponekad se ne vodi dovoljno računa o njegovom pravu na privatnost, pa se objavljuju lični podaci na osnovu kojih se ono može prepoznati. Intervjuisanje djeteta o kritičnom događaju je procedura u kojoj dete više puta mora, pred različitim profesionalcima, ispričati svoju priču o iskustvu zlostavljanja ili zanemarivanja. Iako se sve procedure rade u cilju sprovođenja mera zaštite, one ipak za dete predstavljaju visok rizik za pojavu sekundarne viktimizacije (dete se nanovo izlaže nasilju kroz priču o proživljenim događajima). Zbog toga se koristi screen/razgovor sa detetom u ozvučenoj prostoriji, koji se posmatra iza jednosmernog stakla, što omogućava da se na osnovu jednog intervjuisanja deteta dobiju svi podaci relevantni za proceduru zaštite.

Dok navedene definicije upućuju na tri komponente pojave zloupotrebe dece, definicija Svetske zdravstvene organizacije je sveobuhvatna i opšta:

„Zloupotreba ili zlostavljanje deteta obuhvata sve oblike fizičkog i/ili emocionalnog zlostavljanja, seksualnu zloupotrebu, zanemarivanje ili nemaran postupak, kao i komercijalnu ili drugu eksploataciju, što dovodi do stvarnog ili potencijalnog narušavanja detetovog zdravlja, njegovog preživljavanja, razvoja ili dostojanstva u okviru odnosa koji uključuje odgovornost, poverenje ili moć.“